

GOSPODARSTVO

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO, OBRT IN FINANCE

Leto I št. 1

Trst 28. avgusta 1947

Cena lit 15

Trst in Marshallov plan

Stanley L. Sommer, načelnik ameriške misije za pomoč zoni A je izjavil dne 20. t. m. zastopniku »Ansa«, da bo Tržaško ozemlje vključeno v Marshallov plan kot posebna enota ter bo deležno dobrot plana in bo dalo na razpolago kar ima: luko, brodogradilnice, ladjedelnice in rafinerije.

G. Sommer je torej mnenja, da je naloga Trsta predvsem služiti ameriškim težnjam po gospodarskem obvladavanju sveta, seveda po načelih, ki k temu cilju najsigurneje vodijo. To so principi čiste liberalne trgovine.

Marshallov plan je že predelal pomembno fazo v Evropi in v svetu, da se lahko vidi in sodi njegova bodočnost. Akoravno kaže ost proti vzhodu, torej najboljši klienteli Trsta, se ga vzhod ne boji. Mnogo, mnogo vode je tudi zapadna Evropa prilila temu planu in so zanesljivi znaki, da so Amerikanci uvideli, da so proti njihovim gospodarskim težnjam v Evropi neizogibnosti v gospodarstvu evropskih držav, ki jih ne more premešati niti sedanje obupno finančno stanje, niti še taka gospodarska supremacija Amerike.

Amerika je že od Byrnesa naprej resno hotela vzpostaviti svetovno liberalno gospodarstvo, ki v sedanjih prilikah pomeni navdajo Amerike, kot gospodarsko nadmočnejše države. Izključevala je zlasti vse dvostranske pogodbe kot glavno zapreko popolnoma svobodni trgovini. V posojilno pogodbo z Anglijo je vključila klavzulo o nediskriminaciji in je hotela iztrgati na ta račun Angliji iz rok orožje preferenčnega sistema v dominih in svobodo sklenjanja bilateralnih trgovskih pogodb. Na mednarodni trgovski konferenci v Ženevi se je sedanji podtinitnik za gospodarstvo ZDA Clayton trudil, da uveljavi načelo absolutne svobode v svetovni trgovini. Že tu se je pokazala neizvedljivost teh namer Amerike, ker hočejo evropske države še živeti samostojno življenje.

Marshallov plan je zadnji poskus za ameriške cilje. Glede na obstoječe težkoče ponuja darove, ki so za zelo potrebne velika skušnjava. Obstaja mnenje, da bodo mnogi ugriznili, toda tudi verjetnost, da ne bodo izpolnili prevzetih obvez, ker je pogodbo pač diktirala — stiska. Anglija in Francija gotovo ne.

Zaradi nesigurnosti Marshallovega plana in političnih obvez, ki bi iz njega nastale, so nastopile evropske države pot nujnosti in so začele sklepati z vsem svetom obsežne trgovske pogodbe.

Resen svet dela tudi na zapadu bilanco povojnega dela za obnovo sveta, ki ga je zločenska vojna pahnila v tako globoko brezno. Odlčne angleške revije Economist, Spectator ugotavljajo, da je pri tem delu napravil vzhod veliko delo ne samo doma, ampak tudi na — zapadu. Doma je s tesnimi pogodbami organiziral perfektno zamenjavo vseh razpoložljivih virov, ki se intenzivno mobilizirajo. Gospodarsko sodelovanje Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije, Bolgarije, Madžarske, Romunije in Albanije kaže popolnoma nove možnosti. Toda vzhod prehaja brez zadržka, po pristni trgovski načeli na zapad. Vse vzhodne države so sklenile trgovske pogodbe z zapadom ali ravno pogajanja v teku, zlasti z Anglijo, na obojestransko zadovoljstvo. Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija poskušajo veliko tudi za gospodarstvo zapada. Njihova vitalna sila prihaja šele sedaj v zavest sveta. Angleške revije ugotavljajo, da Sovjetska zveza nikakor ne ovira teh dogovorov, ampak jih celo pospešuje. Tako je n. pr. odstopila od lastnega kontingenta poljskega premoga 6 in pol milijonov ton, samo da omogoči Poljski ugodno sklenitev trgovskih pogodb s zapadom. Ko se zaključi trgovska pogodba med Sovjetsko zvezo in Anglijo, se bo razbilo zadnja ameriška iluzija.

Veliko pozornost je zbudil komentar republikanski »New York Herald Tribune« z dne 14. t. m. o trgovski pogodbi med Jugoslavijo in Zapadno Nemčijo (Bzonijsko). Ne more pr. kriti presenečenja zaradi znanega obsega te pogodbe in ne more zatajiti mnenja, da je Jugoslavija zelo pogodben partner v trgovski pogodbi. Značilno je tudi, da piše »Times« z velikim razumevanjem za pogodbo med Jugoslavijo in Bolgarijo. Tako se bo splošno prebilo led in iluzije nekaterih političnih spekulativcev se bodo preselile z gospodarskega področja drugam. V gospodarstvu se ne morejo obnesti. Očividno bodo morali prejeti ali slej tudi v Ameriki nastopiti naravno pot v odnosih z zunanjim svetom. Nastopiti naravno pot v odnosih z zunanjim svetom. Naravno pot pa ni imperalizem, ampak ravnopravno razmerje s pogodbeniki brez vsake zahrbtnosti in stranskega namena.

Zgodovina bo zabeležila, da je vzhod boljše razumevanje duha časa in potrebe naše dobe kot Amerika in njeni glasniki.

V zavesti, da si mora v svetu narava in pamet utrti pot, se ne bojimo niti v Trstu Marshallovega plana. Ako pa bo dala Amerika po razbilenju vseh iluzij na razpolago Trstu kako konkretno pomoč brez vseh političnih tendenc bo dobrodošla.

Trst pa mora stati in delati s svojim naravnim zaledjem, s pravnimi, enakopravnimi odnosom do tega zaledja. Zakoni narave veljajo tudi za Trst. Trst ne sme delati že pri ustanovitvi usodnih napak. Ne sme zamuditi ničesar. Trst nima sredstev, da bi plačeval za iluzije, kakor lahko plačuje bogata Amerika. Trst ne sme prezreti ugotovitve »Timesa«, da je celo ves gospodarski interes Avstrije na vzhodu. Ne sme prezreti, da resni ekonomisti že resno računajo z že nastopajočo saturacijo blaga na zapadu, ki je pa na vzhodu ne bodo čutili.

Trst in Češkoslovaška

Glede na pogajanja Češkoslovaške z Zavezniško vojaško upravo v Trstu za tranzitni promet čez Trst, javlja poseben poročevalec »Timesa« sledeče:

Med Češkoslovaško in ZVU je bil sklenjen 12. 8. 1947. sporazum, s katerim je Češkoslovaški dovoljen revolving kredit 200 milijonov lir za plačilo prevoznih stroškov za češkoslovaški promet preko tržaške luke.

Pogajanja se nadaljujejo še za klavzulo v gornjem sporazumu, da bi Češkoslovaška plačevala 2 tretjini prevoznih stroškov v svoji valuti. Češkoslovaška se je namreč do sedaj pritoževala, da je tržaška luka draga, ker je treba plačevati vse v močni valuti. Sedaj pa bodo plačili pogodi enak kot v Reki. ZVU upa, da bo sedaj Trst uspešno konkuriral s severnimi in z jadranskimi lukami.

Češkoslovaška želi uporabljati tržaško luko za novo ustanovljeno trgovino z Grčijo. Češkoslovaška bi dobavljala les za sadje.

Ako bi bilo dovolj tonaže na razpolago, bi se usmerila tudi češkoslovaška trgovina s Srednjim vzhodom čez Trst. Plačevanje transportnih stroškov bi se vrnilo s češkim blagom, in sicer deloma z glavnimi in deloma s postranskimi produkti. To bo poživilo trgovino s Trstom.

Madžarska zunanja trgovina

Madžarska zunanja trgovina je znatno od meseca januarja do maja 1947 42,8 milij. florintov uvoza in 349,5 milij. izvoza. Od avgusta do decembra 1946 je bilo uvoženega blaga za 227,1 milij. ter izvoženega za 298,1 milij. Opazno torej obupen porast.

Pri uvozu je bil na prvem mestu trgovski promet z državami srednje Evrope in balkanskimi državami, iz katerih je Madžarska uvozila za 147,5 milij. frt. blaga, dočim je znašal uvoz iz teh držav v zadnjih 5 mesecih 1946. le 97,0 milij. Iz ZDA je uvozila za 130,4 milij. florintov (avgust-december 1946 45,8 milij.), iz držav severne in zapadne Evrope 110,8 milij. (40,8 milij.), iz Anglije 25,4 milij. (2,2 milij.). Uvoz iz SZ je znašal v prvih petih mesecih 1947 48,7 milij., dočim je znašal lani od avgusta do decembra 39,6 milij.

Tudi pri izvozu je bil najbolj živahen promet s srednjeevropskimi in balkanskimi državami, kamor je Madžarska izvozila letos za 116,8 milij. frt. blaga. Napram avgustu-decembru 1946 (51,2 milij.) se je izvoz v te države več kot podvojil. Izvoz v države severne in zapadne Evrope je znašal 115,7 milij. (106,4).

Novo dobo v Madžarski zunanji trgovini odpira vsekakor sovjetsko-madžarska trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena 14. julija z veljavo do 31. avgusta 1948. S to pogodbo bo postala Sovjetska zveza prvi trgovski partner Madžarske, saj bo znašal volumen izmenjave okoli 800 milij. frt. (70 milij. dolarjev). Če pomislimo, da je bila vrednost celotnega madžarskega izvoza v leto 1946 791,1 milij. frt., šele spoznamo obseg nove trgovinske pogodbe. V stari trgovinski pogodbi med SZ in Madžarsko, ki je iztekla 31. decembra 1946, je bila predvidena izmenjava v vrednosti 27,2 milij. dolarjev.

Sovjetska zveza bo dobavljala Madžarski med ostalim 300.000 ton železne rude, t. j. 5 krat več kot po stari pogodbi, 250.000 ton koks (2 krat več), 12.000 ton bombaza, 2.500 ton celuloze, 60.000 ton soli, 1.000 ton semenja sladkorne repe, kemične tvarine v vrednosti 12 milij. frt. ter razne kovine.

Madžarska pa bo dobavljala za 400 milij. frt. blaga, in sicer za 75 milij. nafte in naftinih produktov, 48 milij. cementa, 1.000 ton aluminija, motorne vlake, lokomotive, elektromotorje, telefonske naprave in za 60 milij. ton raznih poljedelskih proizvodov.

Objavljeni so uradni podatki o uspehu prvega planskega polletja v Jugoslaviji. Pada v o. j. predvsem silna delavnost na vseh poljih gospodarstva. Nad 200 velikih industrijskih podjetij se gradi.

Napram prejšnjemu letu se ugotavlja v vseh panogah ogromen napredek in skoraj na vseh poljih celo proti letu 1939. Čeprav je med raznimi panogami znatna razlika in ravno tako med posameznimi republikami. Razlika je tudi v uspehu pri zveznih podjetjih, ki so najpomembnejša, in pri manjših republikah.

Celotna proizvodnja industrije in rudarstva je zaostala za planom za 2,2%, toda bila je večja za 58% od lani in 44% večja kot leta 1939.

Zvezna industrijska in rudarska proizvodnja pa je prekorajila plan za 3%. Kapitalna zgraditev je bila v tem polletju za 138% večja kot lani.

Od posameznih industrij so izkazale največji uspeh zvezna tobačna s prekorajenjem plana za 30%, zvezna živilska industrija za 17%, zvezna industrija stekla za 11%, zvezno električno gospodarstvo za 7%, zvezna industrija usnja in gumija za 5%, zvezna tekstilna in kemična industrija za 3%.

Ostale industrije, ki so izpolnile plan, ali zaostale za njim, pa so silno napredovale proti lanskemu letu in l. 1939. Zvezna industrija cementa je imela proizvodnjo za 55% večjo kakor pred vojno, zvezna elektroindustrija za 37,3% in zvezna industrija celuloze in papirja za 22%.

Napram lani se je povečala proizvodnja zvezne kovinske industrije in industrije motorjev za 150%, zvezna elektroindustrija za 135%, zvezna industrija usnja in gumija za 87%, cementa za 63%, tekstilna za 61%.

Zvezni premogovniki, pretežni del jugoslovanske premovalne proizvodnje, so sicer s proizvodnjo zaostali za planom za 1%, toda povečali so jo napram lani za 73% in za 36% napram letu 1939. Zvezno železništvo je povečalo za 59%, napram lani in za 10% napram letu 1939. V Jugoslaviji se polaga velika važnost na povečanje proizvodnje.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Uspehi prvega planskega polletja v Jugoslaviji

Objavljeni so uradni podatki o uspehu prvega planskega polletja v Jugoslaviji. Pada v o. j. predvsem silna delavnost na vseh poljih gospodarstva. Nad 200 velikih industrijskih podjetij se gradi.

Celotna proizvodnja industrije in rudarstva je zaostala za planom za 2,2%, toda bila je večja za 58% od lani in 44% večja kot leta 1939.

Zvezna industrijska in rudarska proizvodnja pa je prekorajila plan za 3%. Kapitalna zgraditev je bila v tem polletju za 138% večja kot lani.

Od posameznih industrij so izkazale največji uspeh zvezna tobačna s prekorajenjem plana za 30%, zvezna živilska industrija za 17%, zvezna industrija stekla za 11%, zvezno električno gospodarstvo za 7%, zvezna industrija usnja in gumija za 5%, zvezna tekstilna in kemična industrija za 3%.

Ostale industrije, ki so izpolnile plan, ali zaostale za njim, pa so silno napredovale proti lanskemu letu in l. 1939. Zvezna industrija cementa je imela proizvodnjo za 55% večjo kakor pred vojno, zvezna elektroindustrija za 37,3% in zvezna industrija celuloze in papirja za 22%.

Napram lani se je povečala proizvodnja zvezne kovinske industrije in industrije motorjev za 150%, zvezna elektroindustrija za 135%, zvezna industrija usnja in gumija za 87%, cementa za 63%, tekstilna za 61%.

Zvezni premogovniki, pretežni del jugoslovanske premovalne proizvodnje, so sicer s proizvodnjo zaostali za planom za 1%, toda povečali so jo napram lani za 73% in za 36% napram letu 1939. Zvezno železništvo je povečalo za 59%, napram lani in za 10% napram letu 1939. V Jugoslaviji se polaga velika važnost na povečanje proizvodnje.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

GOSPODARSKI RAZGLED

ANGLIJA

Angleška vlada je dosegla v veliki stiski in z veliko muko pristank ameriške vlade, da se začasno suspendira konvertibilnost tekočih terjatev v funth, zlasti v dolarje. Česar so se številni upniki Anglije v preveliki meri posluževali od dne, ko je po zadnji angleško-ameriški posojilni pogodbi to postalo mogoče.

Ukrep je dalekosežnega pomena glede na številne upnike Anglije in na obseg njihovih terjatev. Ti so z veliko naglo izrjavali angleško dobrometje iz navedenega posojila. Suspendacija konvertibilnosti sicer prinaša znatno olajšanje angleškemu financam, toda obupno prizadeva navedene angleške upnike, ki bi radi kupovali z dolarji in posredno tudi ameriško trgovino, ki jih bo izgubila kot kliente. Vesti iz Italije že brdijo tožnje, da ima Italija polovico svojih terjatev iz eksporta v področju funta. Vsekakor bo ta dogovor svetovno gospodarsko krizo še podostril.

Iz Londona poročajo, da so v teku diplomatski razgovori za obnovitev angleško-sovjetskih trgovinskih pogajanj. Če bodo ti razgovori imeli uspeh, bo angleška delegacija zopet odpotovala v Moskvo.

AVSTRALIJA

Predsednik avstralske vlade Chifley je izjavil, da je sklenila avstralska vlada nacionalizirati vse privatne banke. Pravice lastnikov in vlagateljev bodo varovane. Ukrep so utemeljili s tem, da se po vsem svetu uveljavlja načelo, da mora imeti država pod neposredno kontrolo finančno poslovanje. Z nacionalizacijo bank se hoče Avstralia zavarovati pred pretečo gospodarsko krizo.

ČSR

V dobi pred prvo svetovno vojno so zavzemale v zunanji trgovini Češkoslovaške slovenske države relativno skromno mesto. Sovjetski delež na češkoslovaški trgovini je znašal komaj 1% in delež ostalih slovenskih držav 7%. To so bili čisti gospodarske blokade Sovjetske zveze. Avstrija in Nemčija sta participirali na češkoslovaški trgovini z 20-25%. V letu 1946 pa je zrasel delež Sovjetske zveze na 14%. Letošnje trgovske pogodbe zagotavljajo Češkoslovaški reden izvoz investicijskega blaga v slovenske države za 7 milijard Kč. Na leto za daljšo vrsto let. Obseg izvoza se razvija iz dejstva, da izvažajo Češkoslovaška, v celoti v vse zemlje le za 5 milijard investicijskega blaga. S tem sodelovanjem s slovenskimi narodi je češkoslovaški industriji za dolgo dobo zagotovljena stabilna zaposlenost. Zemlji, ki je pred dolgo svetovno vojno izvažala 30% svoje industrijske pro-

dukcije, je zagotovljeno zelo obširno in stalno tržišče, ki pomeni močno zavarovanje proti gospodarski krizi.

FRANCIJA

Komite za evropsko gospodarsko sodelovanje je razpravljal v okviru Marshallovega plana o predlogu za ustanovitev evropske carinske unije. Edino delegacijo Italije se je zavzemal za uresničitev tega načrta. Dočim so se delegati Holandske, Belgije, Turčije in Irske predvno izognili meritornemu razpravljanju in so prepustili vsi stvar posebnemu študijskemu odboru. Za evropsko carinsko unijo se zavzema Amerika, ker računa, da bo z odpravo carinskih meja znotraj Evrope delno uresničila svojo težnjo po svobodni mednarodni trgovini, konkretno, da bo lažje plasirala svoje proizvode na evropskem trgu.

ITALIJA

Italijanska vlada je sklenila na eji dne 21. t. m., da bo zahtevala novo posojilo 100 milij. dolarjev od Izvozne-uvodne banke za izravnavo trgovinske bilance in kredit za finansiranje industrije v znesku 250 milij. dolarjev od Mednarodne banke za obnovo; da bo dala inozemskemu kapitalu davčne olajšave za investicije v obnovo in melioracije; da bo razširila politiko inozemskega kreditiranja nakupov živil; da bo zaključila pogajanja za posojilo 100 milij. za nabavo vojnih ostankov v Nemčiji in drugod ter da bo dovolila uvoz nekaterih visoko kaloričnih živil brez devizne kontrole. To naj bi bili najvažnejši nujni ukrepi, da se odpomore težki krizi.

JUGOSLAVIJA

«Exchange» poroča, da je bila 14. avgusta sklenjena trgovinska pogodba med Jugoslavijo in anglo-ameriško cono Nemčije, v kateri je predvidena blagovna izmenjava za naslednja štiri leta v višini 25 milij. funtov. Jugoslavija bo dobavljala surovine, uvažala pa bo stroje za industrijo tekstila, usnja in gumija.

Dne 18. t. m. so se pričeli v Londonu trgovinski razgovori med jugoslovansko in angleško delegacijo. Angleško ministrstvo trgovine poroča, da se pogajajo o industrijskih dobavah, ki interesirajo Jugoslavijo in o živilih, ki jih Anglija hotela uvažati iz Jugoslavije. Na dnevnem redu so tudi finančna pogajanja za ureditev položaja imovne britanskih državčanov, ki je bila v Jugoslaviji nacionalizirana.

Dne 24. t. m. so v Sofiji podpisali dodatek k jugoslovansko-bolgarskemu klirinskemu dogovoru. Obe državi bosta zamenjali do konca leta blaga za 1 milijardo 400 milijonov levov.

mogovne proizvodnje. Začela se je resna kampanija za zboljšanje življenjskih pogojev rudarjev, za njihovo prehrano ter stanovanje, za ohranitev in pridobivanje osebnosti, za njegovo izobrazbo, za racionalizacijo dela v rudnikih in izven njih.

Proizvodnja lesa je zaostala napram planu za 4,9%. Zastanek je pri republiški, dočim je zvezna preselila plan za 14,8%. Slovenija in Hrvaška sta presegle plan, dočim je zaostanek v Makedoniji, Srbiji, Bosni in Hercegovini.

Velik uspeh je tudi pri železništvu. Plan je dosežen. Prevoz blaga je bil za 22% večji kot lani in za 1% večji kot leta 1939.

Posejana površina je bila le za 3% manjša kot leta 1939. Sicer so jo vse republike napram lani znatno povečale.

V skladu z gornjimi uspehi je tudi finančni uspeh. Splošni državni plan dohodkov je bil prekorajen za 8% ter znaša ta presežek 6 milijard dinarjev.

Bolgarija bo izvažala tobak, kože, žito, bombaž, kaolin in stroje za predelavo bombaža. Jugoslavija bo v zameno dobavljala sodo, čreslovino, žvepleno kislino, zdravila, laneno zrnje in mak.

MADŽARSKA

Prihodni teden bo prispela v Budimpešto poljska trgovinska delegacija zaradi sklenitve novega trgovinskega in finančnega sporazuma. V Budimpešto bo prišla tudi češkoslovaška delegacija, ki se bo pogajala za sklenitev novega klirinskega dogovora. V polovici septembra se bodo pogajali v Budimpešti za obnovitev trgovinske pogodbe z Belgijo, ki zapade prvega oktobra.

POLJSKA

Ministrstvo za industrijo in trgovino je objavilo sklep, na podlagi katerega prevzame poljska država 691 podjetij, vključno livarne, premogovnike, metalurške tovarne, tovarne cinka, podjetja za proizvodnjo nafte, rafinerije sladkorja, električne centrale, tekstilne tovarne, cementarne in tovarne kemičnih proizvodov.

ROMUNIJA

Dne 15. t. m. so dali v Romuniji v obtoč novi lej, ki so ga zamenjali s starim v razmerju 20.000:1. Za novi denar so bili določeni naslednji uradni tečaj: fr. frank 1,25; belg. frank 3,50; Čk 3. ameriški dolar 150; angl. funt 605,40; šv. frank 34,88.

SAUDOVA ARABIJA

Ibn Saud odklanja plačilo petroleja v funtih v zvezi s pogodbo s Trans Arabian Oil Co. Odlčno vztraja na plačilu v zlatu. To je veliko presenečenje za Amerikance, ki so smatrali pogoj plačevanja v zlatih funtih le kot kalkulacijsko bazo. Mora se sklepati, da odklanja tudi plačevanje v dolarjih, kar pomeni prvo atako na dolar po popolni krizi funta, ki bo nujno pospešila gospodarske in finančne težkoče v svetu. Švicarji že govorijo v zvezi s posledicami krize funta o nastopu gospodarske krize v zapadnem svetu.

ZDA

Ameriška vlada je sklenila obnoviti s 1. oktobrom kontrolo izvoza jekla, ki je bila uvedena med vojno. Reuter poroča, da so producirali v ZDA v prvem polletju 1947 31.172.000 ton jekla, kar odgovarja skoraj celoletni produkciji 1939. Na razpolago so veliki izvozni viški. Ameriška vlada bo dajala izvozna dovoljenja

Problem tržaške industrije

Čerav so bili nagibi, gospodarsko-politične, okoliščine in perspektive ki so vodile do ustanovitve tržaške industrije, drugačne od onih, ki so narekovale njen nadaljnji razvoj, je vendar bila vsa ta industrija slej ko prej odvisna od uvoza surovin s to razliko, da jih je v prvem razdobju lahko posredovala Trstu po veliki večini domača država, medtem ko je bila Italija sama glede surovin v celoti vezana na dobave iz tujine.

To trditev potrjuje ne le analiza potreb posameznih tržaških industrijskih panog temveč statistični podatki o tržaškem prometu.

Glavna tržaška industrija za lažje in mehanične gradnje — C. R. D. A., Arsenale Triestino, Officine Navali Triestine in OMMSA — je bila in rabi za svoje obratovanje razne vrste lesa za ladijske gradnje, železnice in železniški material za konstrukcije, pa tudi trda in tekoča goriva. Glede tega je vse delovanje te industrije odvisno od neposrednega ali posrednega uvoza surovin. Slednji primeri se pojavljajo takrat, ko tržaški industriji za gradnje posredujejo potrebne elemente drugi sektorji tržaške industrije (ILVA dobavlja železo in jeklo, Aquila tekoča goriva), ki pa so sami za svoje obratovanje vezani na importirane dobrine, ker je tudi ta industrija izrazito atipična. S tem prehajamo h glavni kovinski industriji (ILVA) na eni strani, na drugi strani pa k industriji zemeljskih olj in smol (Aquila, Raffineria Triestina di oli minerali, nekdanji AGIP ali sedanj

EPT). Metalurški industrija je dobivala potrebno železno rudo v glavnem iz Grčije, Španije in jugoslovanskega ozemlja, medtem ko je bila glede premoga odvisna od Angije in Šlezije. Petrolejska »Raffineria Triestina« si je pred prvo svetovno vojno nabavljala potrebne surovine v Galiciji, kasneje pa, ko se je preoblikovala v »Società Italo Americana del petrolio«, se je usmerila proti Ameriki, dočim je »Aquila« izdelovala svoje produkte tako iz preokceanskih (Mehika) kot evrazijskih surovin (Iran, Rumunija). V enak neposredni odvisnosti od tujine je bila tudi tržaška kemična industrija barv, pa tudi prehrambena industrija (Gazzini, Dreher, Leiet, Pastificio Triestino), ki potrebuje za svoje izdelke poleg žit in žitnih proizvodov tudi kava, hmelj in podobno. Razumljivo je da velika gornja trditev tudi za tukajšnje tekstilno industrijo (Jutificio e Cernificio Triestino, Fabbrica Cordaggi »G. Angel«).

Tudi statistični podatki tržaškega prometa opravičujejo postavljeni trditvi. Izsledki Statističnega instituta tržaške univerze, ki so objavili v knjigi »Economia della Venezia Giulia«, navajajo, da je leta 1938. od celokupnega tržaškega prometa od 70,6 odstotkov na promet s tujino. Če napravimo razpredelnico glavnih surovin in zasledujemo, koliko je k temu dotoku prispevala Italija in na koliko neposrednih surovin je razdeloval Trst Italiji, dobimo naslednjo sliko.

Promet leta 1938. v 1000 stotih
Skupno inozemski italijanski
Količina % došlo in Slo

Blago					
Rude, pepel, žindra	6073	2917	48,0	2864	292
Mineralna olja	9858	8111	82,3	76	1672
Les	2115	1159	54,8	167	789
Premog	3489	2975	84,4	457	87
Semeni in oljni sadeži	2594	2168	83,6	154	272
Surova in razgrebena juta	423	420	99,2	3	—

V razpredelnici niso izčrpani navedeni vse surovine, ki so tržaški industriji potrebne, prav kot so gorivi elementi samo najvažnejše industrijske panoge. Upoštevati bo treba dejstvo, da bo poslal za Trst v ustvaritvi Svobodnega tržaškega ozemlja pojem inozemskega širši, saj bo zaenkrat tudi Italijo. Drugo, česar razpredelnica ne navaja, na bo Trst v bodoče prisiljen importirati iz tujine, je električna energija. Pri razpredelnici pa je treba upoštevati tudi, da je bilo treba po načelih italijanskega avtarističnega gospodarstva izrabiti do skrajnosti uporabnost razpoložljivih snovi, da pa iz podatkov samih razvidno, da gre le za posredno dobavo surovin iz inozemstva. Znano je, da je ILVA dobavljala podiete Montecatini pri trbi prah, medtem ko je samo bilo vezano na uvoz iz tujine.

S svojimi polbrodkti in finalnimi izdelki pa je tržaška industrija — po kritiju potreb domačega trga — posredno začela tudi tuk. promet in trgovino.

Druga svetovna vojna je vnesla dobavne virov. Surovine je bilo treba črpati iz zaloga, iz tega, kar je premoško italijansko avtaristično gospodarstvo in iz vrov, ki so bili na razpolago osnim silam. Seveda je tudi pri tržaški industriji posvečalo vojno gospodarstvo prvenstveno pažljivo vojno-važnim obratom, poleg tega pa se ne sme prezreti, da je bil dotok surovin otežčen, zaradi razlivanja ali pretrganega komunikacijskega omrežja.

Ratifikacija mirovne po-

konkurenčne industrije, ker bi si s tem samo poslabšala svoj položaj.

Tako se bo znašel tudi Trst in prvem njegova industrija na križišču dveh potov. Odločiti se bo moral, ali bo krenil po poti popolne podreditve dolarju, kar bo dovedlo do hramja, ali celo do presanka industrijske delavnosti in do vseh posledic, ki so s tem v zvezi, predvsem do brezdelja in emigracije, ali pa bo stopilo na pot, ki mu dovoljuje, da hrani svojo gospodarsko samostojnost in mu

ustvari pogoje za dostojno življenje.

Če naj bo Svobodno tržaško ozemlje res »svobodno« v smislu gospodarske neodvisnosti, se mu odprajo pač lepi pogledi v bodočnost, če krene po poti zblizanja z zalednimi državami, ki lahko oskrbujejo iz svojih naravnih bogov tržaško industrijo s surovinami in ki bo to ob velikem zaonu za izgradnjo svoje gospodarstvene samostojnosti hvaljezne odjemalke tržaških proizvodov.

dr. B. V.

Vzorčna rastava industrije in obrti v Trstu

Od 27. septembra do 11. oktobra se bo vršila vzorčna rastava industrijskih in obrtnih izdelkov. Inicijato za to prireditve je dala že pred meseci skupina tržaških gospodarstvenikov, ki je sestavila skupen odbor zaradi realizacije načrta.

Misel, da se organizira v Trstu vzorčna rastava je treba pozdraviti, ker je prvi korak k stalnemu veleselju, ki bi ga Trst moral imeti. To zahteva funkcija, ki jo bo moralo imeti naše mesto v trgovini, ko se bodo normalizirali mednarodni gospodarski odnosi. Bodoči tržaški veleseljem naj bi bil člen v verigi sorodnih razstav v Zagrebu, Dunaju, Pragi, Budimpešti in Milanu. Ta člen je posebno važen, ker leži na liniji prometa med vzhodno in zapadno Evropo, med podonavskim in sredozemskim bazenom. Organizatorji sedanja razstave upajo, da bodo mogli organizirati že prihodnjo pomlad veleseljem večjega obsega, če bodo dani ugodni finančni in tehnični pogoji.

Post-UNRRA za cono A

Na mesto Unrra, ki je prenehala delovati dne 30. junija t. l., je stopila za nekatere države nova povojna pomoč, za katero je predvidena vsota 600 milij. dolarjev, od katerih bodo prispevala ZDA 332 milijonov (57%). Za cono A in za Videmsko provinco je bil napravljen poseben načrt dobav v znesku 10—12 milij. dolarjev. Načelnik ameriške komisije za pomoč na tem področju Stanley L. Sommer je izjavil, da bodo dobave obsegale v prvih šestih mesecih 50.000 ton žita, 100 tisoč ton premoga, 2.000 ton maslobo, 1.000 ton posušene zelenjave, 2.000 ton izhlapelega mleka in neko množico mesa v konzervah. Dobave bodo neodmenke, a blago se bo prodajalo prebivalstvu po ceni na izvoznem trgu plus stroški prevoza in razdeljevanja. Izkupek se bo stekal v poseben sklad za dobrodelne namene in za izravnavo cen.

Zivila in kurivo, ki jih bomo prejemali v obliki pomoči iz inozemstva, so brez dvoma upoštevana vreden prispevek pri oskrbi našega prebivalstva v sedanjih nenormalnih prilikah. Vendar pogrešamo v programu, kakor ga je objavil na tiskovni konferenci g. Stanley Sommer, umetna gnolija, zaščitna sredstva in semena. Prvotno je bilo objavljeno, da bo prejemal naš teritorij tudi ta sredstva. V sporazumu, ki sta ga sklenili Avstrija in Italija z ZDA glede post-Unrra, so predvidene tudi te dobave z izrecnim poudarkom in obveznostjo s strani obeh držav, da bodo dvignile kmetijsko produkcijo in zagotovile s tem domačemu prebivalstvu v čim večji meri prehrano iz domačih virov. Z gospodarskega stališča bi bile dobave kmetijskih proizvodov tudi za naše področje, posebno ker je vanj vključena Videmska pokrajina, ki ima prevladno agrarno značaj. Ni izključeno, da bosta morali tudi Avstrija in Italija počakati glede teh sredstev za kmetijstvo na Marshallov plan, ki bo po vseh znanih sodnih forisral njihovo agrarni zacijsko. Če je tako, se bosta tedaj zadovoljili z nekaterimi produkti iz surplusa ameriške produkcije, ki ga ameriški notranji trg ne more absorbirati.

Razstava se bo vršila na področju pomorske postaje. Rešitev je prav dobra, če upoštevamo, da v Trstu nimamo prostorov in zgradb, ki bi odgovarjali tehničnim potrebam prireditve večjega obsega.

Razstavljeni bodo mogli vsi domači in inozemski industrijski in obrtniki, trgovski zastopniki, ustanove, zadrage itd. Inozemske države ne bodo mogle prirrediti kolektivna razstav ker bo blago razstavljeno po skupinah. Predvideni so naslednji oddelki: 1. oblačila (tekstil, koža, krzna); 2. jeklo, pivo, likerji; 3. posušeno (pohištvo in druga oprema za pisarne, trgovine in dom); 4. izdelki domače in tuje obrti; 5. gradbeni in rudarska industrija; 6. transport, turizem gostinstvo; 7. mehanični in tehnološki izdelki (stroji, elektrotehnika, razsvetljava, radio, optika, precizna mehanika, fotografija, kino, glasba, grafika); 8. kemija in medicina; 9. urarstvo in zuparstvo; 10. razno (tobak, preproge itd.). Ta sistem dopušča brez dvoma boljši pregled interesom, ki se zanimajo za specialne stroke, vendar bi bilo želeto, da se ob drugi priliki prireditelj kolektivne razstave, ki dajo boljši pregled gospodarstva udeleženi držav.

Prijave razstavljalcev bodo zaključene 31. t. m. Dosedanje zanimanje kaže, da bo popolnoma zaseden ves razpoložljivi prostor, ki more sprejeti okoli 600 tvrdk. Organizatorji računajo, da bo sodelovalo na razstavi poleg domačih podjetnikov tudi veliko število italijanskih, jugoslovanskih in drugih tvrdk iz držav, ki imajo gospodarske stike s Trstom.

Avtomobilski tovorni promet Trst-CSR

Ze pred časom je prinesla »Im-press« vest, da so českoslovaške oblasti izpolnile dovoljenje avstrijskih oblasti za tranzitni transport iz CSR v Trst, Reko in Italijo čez avstrijski teritorij.

Dne 22. t. m. je prispela v Trst prva kolona, sestojča se iz dveh avtovlakov »Tara« s českoslovaškim blagom za Levant. Kolono so spremljali funkcionarji českoslovaških državnih železnic in spedičije »Schenker«, da preučijo rentabilnost avtomobilskih prevozov blaga. Prva vožnja se je dobro obnesla, saj je bila razdalja, ki znaša nekaj manj kot 1000 km, prevožena v 48 urah, vzile zamudi na številnih carinskih mejah. Dne 26. t. m. je konvoj krenil iz Trsta v CSR, natovorjen z blagom za českoslovaške državne železnice.

Upamo, da bo ta vožnja začetek stalnih transportov blaga in rednih avtomobilskih linij med našim mestom in CSR. Take transportne zahteve organizacija vsake luke, ki hoče tekmovali z drugimi v hitrosti prevozov. Zeleti bi bilo, da vzpostavijo tudi tržaške tvrdke redne linije s Prago in z drugimi centri našega zaledja.

Casopis »Slobodne Noviny« je objavil članek o pomenu sporazuma, ki daje CSR nove prometne možnosti. V članku se ugotavlja, da je pomanjkanje primerne transportne sistema zaviralo trgovino z Grčijo in z drugimi deželami Srednjega vzhoda, ki je bila nekoč zelo aktivna. S tem da bo zopet odprta stara českoslovaška pot preko Trsta, ki je najkrajša, bo oživila trgovino z vzhodnim Sredozemljem, posebno pa uvoz petroleja iz Palestine in bombaža iz Egipta.

Proučujejo se naša vprašanja

V začetnem času sta se ustnovila v Trstu dva odbora, ki sta si zadala nalogo, proučiti važne sektorje našega gospodarstva in predlagati ukrepe za njegovo sanacijo.

Prvi odbor proučuje splošno nujne gospodarske probleme in je razpravljal na dosedanjih sejah o železniških tarifah s CSR in Avstrijo, o pomanjkanju vagonov za polvarljivo blago, o odpremi pomoči post-Unrra preko našega pristanišča, o pomorskih prevoznih tarifah in o propagandni akciji za našo luko v inozemstvu. Na posebni seji je razpravljal o nujnih vprašanjih železniškega prometa v zvezi z mednarodno konferenco, ki bo ta mesec v Opatiji. V odboru so zastopniki javnih skladišč, Comit, Banke d'Italia, Zdrženja veletrgovcev, spedičijskih podjetij in razne osebe osti iz trgovskega in industrijskega sveta. Predsednik je Antonio N. Cosulich.

V okviru Trgovske zbornice je bil sestavljen drugi odbor, ki ima namen proučevati vprašanje davkov in mednarodnih plačil. Do se-

daj je razpravljal o davčni obremenitvi na našem ozemlju in je, kakor poročajo »odločno« začel vprašanje valutne ureditve bodočih trgovinskih odnosov in ostro kritiziral nekatere oblike klirringa, ki so sedaj v prekrisu.

Vprašanja, o katerih sta razpravljala odbora, so življenjskega pomena za bodoči razvoj našega gospodarstva. Svesi smo si važnosti, da se ti problemi prouči, še pred n postane STO mednarodna stvarnost.

Vendar pa moramo poudariti, da niso na pravilni rešitvi teh vprašanj interesirane samo gospodarske skupine, katerih zastopniki so se združili v odbore, temveč Trst kot celota. Mnenje, ki izvira iz zajedenega kroga, ki je do sedaj odločal o tržaškem gospodarstvu in ki hoče obdržati ta privilegij se naprej, ne more predstavljati splošnih koristi naše ekonomije. Zaradi tega je upravičena naša želja, da se o stvareh, o katerih je odvisna naša bodočnost, razpravlja v širšem krogu in da se zaključki razširijo v javnosti.

Skrbi ameriške zunanje trgovine

Kakor poročajo trgovinsko ministrstvo je dosegel ameriški izvoz v mesecu maju rekordno število 1422 milijonov dolarjev. Trgovski posli so dali 1391,2 milijonov dolarjev, ostanek pa odpade na dobave na račun UNRRE in glend an leases.

V primerjavi z aprilom se je skupni ameriški izvoz povečal za 153,1 milij. v trgovinskih poslih pa celo za 159,1 milij.

Uvoz je znašal 437,6 milij., je torej nižji od aprilskega, ki je bil 511,8 milij. V trgovinskem prometu je znašal presežek izvoza nad uvozom 918,6 milij. proti 720,7 milij. v mesecu aprilu.

K tem številkam je ministrstvo dodalo komentar, da pomenijo verjetno višek ameriškega izvoza, ki bo začel upadati zaradi pomanjkanja dolarjev v inozemstvu. To se je tudi zgodilo: junija je znašal izvoz 1.242 milij., t. j. 13% manj. Uvoz se je zmanjšal na 466 milij.

Perspektiva, da se bo moral izvoz iz ZDA zmanjšati, ne da miru ameriškemu kapitalu in nam razlaga marsikatero iniciativo z one strani oceana, predvsem pa zadnjo, ki je dobila Marshallovo ime.

V 20 letih, med prvo in drugo svetovno vojno, je z našim ameriški izvoz povprečno 5 milijard dolarjev. Zaujela svetovna vojna pa je prinesla ogromno povečanje ameriške izvozne trgovine iz dveh razlogov: prvi zaradi velikega porasa ameriške proizvodnje, ki se je nekaterih panogah celo podvojila in drugo zaradi padca proizvodnje v industrijskih državah, predvsem evropskih. Dva velika industrijska konkurenta na svetovnem tržišču, Nemčija in Japonska sta odpadla. Zaradi tega so dobile Združene države Amerike ogromen pomen pri preskrbi sveta. Kakor nam povedo zadnje letošnje statistike ameriškega izvoza (1,25 milijard dolarjev v marcu, 1,29 v aprilu in 1,42 v maju, 1,24 v juniju kaže, da bo leta dosegel letos najmanj 15 milijard, kar pomeni ogromen porast, tudi če upoštevamo, da so se ameriške izvozne cene povečale napram predvojnini povprečno za 100 odstotkov. Uvoz pa bo znašal 5,3 milijard.

Ce upoštevamo, da je ameriška produkcija navezana danes v veliki meri na izvoz, ker notranji trg ne more absorbirati vseh njenih izdelkov, razumemo prizadevanje ameriških gospodarskih krogov, da bi obdržali sedanjí eksportni vožumen. Amerikancem je jasno, da bodo mogli preprečiti krizo in obdržati sedanjo relativno prosperiteto samo, ako bodo izkoristili popolnoma zmogljivost lastne industrijske produkcije. To pa se pravi, da si morajo ZDA zagotoviti stalne in sigurne odjemalce presežkov, ki jih notranji trg ne more absorbirati.

Ako pogledamo malo bliže, kako je financiran ameriški izvoz, pridemo do zaključka (do katerega so prišli Amerikanci sami) da leta ne sloni na trdnih gospodarskih temeljih.

Pa oficijelni predvidevanji za plačilno bilanco ZDA v letu 1947. bo znašala aktivna 16,2 milijard dolarjev, pasiva pa 9,0 milijard. Presežek 7,2 milijard bo finansi-

ran z dolgoročnimi in kratkoročnimi krediti, z razno mednarodno pomočjo in samo za 1,4 milijarde bo plačan z devizami.

Jasno je, da ne more biti izvozní sistem, ki sloni, kakor ameriški, v tako veliki meri na neodmenških dajatvah in storitvah in na kreditnih dobavah, nekaj stabilnega. Zaradi tega predvidevajo Amerikanci, da je treba dati lastni zunanji trgovini trdnjšo podlago, katere ključ je v stabilizaciji gospodarskih razmer pri ameriških klientih z drugimi besedami v povečanju njihove plačilne sposobnosti.

Vesti iz jugoslovanske obnove

V Zupaiji prvi Vinkovih je bila dograjena s'adkor-na tovarna, ki je največja in najmodernejša na Bačkanu. Pri gradnji je soželovalo poleg domačih delavcev in strokovnjakov tudi 75 specializov iz Češkoslovaške. Ob tovarni so zgradili 52 stanovanjskih hiš za delavce uredili jih božo šol okrog 40. Na gradbišču se deloval ves čas tudi gradbeni tečaj, ki je uposobil 214 mladih zidarjev in tesarjev.

P'an otkupa žita, ki ga je izdealo Ministrstvo trgovine in oskrbe FLRJ, je predvidel, da bo otkupili do 21. avgusta 66,50 odst. celotne po planu predvidene količine. Do tega datuma pa o izpolnitvi načrta za 66,50 odstotkov ter za tako prekoračili za 6,83 odst. Največji usreh je dosegla JR Slovenija, ki je dosegla 160,34 odstotkov namesto predvidenih 36,63 odstotkov.

Dne 24. avgusta je bil izvozen promet no-ri železniški in cestni most čez Doravo med Erdutom in Borovcem, ki je dobil ime »Most bratstva in edinstva«. Ta novi most je za pančevskim največji most v Jugoslaviji. Z obnovo mostu je skrajšana železniška zveza med žitordno Bačko ter Hrvatsko. Slovenijo in Bomo za 155 km.

V začetku avgusta so pričeli dea na novem kanalu Donava - Tisa - Donava, ki bo eno največjih gradbenih del, ki jih predvideva jugoslovanski petletni načrt. Kanal bo sužil za namakanje velikih površin Vojvodine, kjer so žitna polja in bo imel velik pomen tudi za notranjo plovo. Doga bo 260 km in širok od 60 do 100 m.

Prezidijske skupščine JR Slovenije je izdal ukaz o ustanovitvi Ministrstva za lesno industrijo, v kompetenco katerega bodo spadali posli s področja lesne industrije, ki so doslej spadali v območje Ministrstva za industrijo in rudarstvo in Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. Ustanovitev novega ministrstva je utemeljena s potrebo bolj smotrnega organiziranja in vojitva celotne lesne industrije Slovenije in zaradi uspešnejšega izvrševanja velikih proizvodnih nalog v tej panogi.

GOSPODARSTVO izhaja dvakrat mesečno. Uredništvo in uprava: TRST, ul. Ruggero Manna št. 29. Telefon 27847 (uredništvo), 27947 (uprava). — Cena: Posamezna številka 15.—, Naročnina: polletna L. 180.—, letna L. 350.—, Čekovni račun »Ljudska za ožba«, TRST, št. 11546. — Cene oglasov: za vsak mm višine v širini stolpca, Lir 40.—.

Nova ekonomija Češkoslovaške

Češkoslovaška je imela do nemške okupacije l. 1938 v svetu zelo dober sloves glede gospodarske politike.

Po osvoboditvi l. 1945 je gledal zapadni svet z nezaupanjem v CSR. Politika napram češkim Nemcem se je zdelala pretirna in glede na veliko število in veliko gospodarsko moč čeških Nemcev, so pričakovali, da bo ekonomija Češkoslovaške prišla v nered. Zametili so seveda na zapadu Češkoslovom tudi predobro odnosaše s Sovjetsko zvezo. Skratka, zapadni tisk je pisal dolgo neprimerno o Češkoslovaški. Zlasti se je to opazalo v nemškem časopisu Svica.

Letos se je to močno spremenilo. Pri vsej nejevolji niso mogli prezreti velikih češkoslovaških uspehov na vseh področjih, vzlic ogromnim težavam in tako veliki reorganizaciji vsega gospodarstva. Češkoslovaška je postala zelo važen gospodarski faktor v Evropi, s katerim vsi računajo in s katerim vsi hitijo sklepati važne gospodarske in trgovske dogovore.

Sredi junija t. l. je šlo skozi svetovni tisk poročilo zelo ugledne »Cosmo« da je Češkoslovaška premagala problem izselitve Nemcev, da je njena produkcija splošno narasla, da dobavlja po boljših kondicijah in krajših rokih ter stalno izboljšuje kvaliteto blaga. Ne govori se več o političnih težavah med Čehi in Slovaki in ne obsoja se več tesni odnosaše s Sovjetsko zvezo, celo sedaj ne, ko je Češkoslovaška odpovala sodelovanje pri Marshallovem planu. Če bi se to zgodilo pred enim letom, bi bil ton zapadnega tiska zelo krepk.

Njene gospodarske možnosti presojajo zelo ugodneje, kakor šanse v Švici in Švedski, ki nista bili v nobeni vojni, nista pretrpeli okupacije in sta tipa bogatih in solidnih držav.

Zato je analiza poveljnega češkoslovaškega gospodarstva nad vse zanimiva in instruktivna.

II.

Seveda, bogastvo te zemlje ni od večeraj. Sama Češka je bila najbogatejša in najnaprednejša dežela stare monarhije. Narodna emancipacija Čehov je razvila prosveto v globino, je izgradila prav znatno gospodarsko moč od spodaj navzgor, v veliki meri na družni bazi. Delavski razred je bil zelo dobro organiziran politično in gospodarsko.

Iz zdrave narodne zavesti in visoke stopnje izobrazbe je bilo po letu 1918 kaj lahko ustvariti dobrega državljana, kateremu je državni interes res nekaj pomembnega.

Okupacija je bila trda, je bila strašno ponižanje, je bila rop in izkoriščanje, vendar je bilo škode neprimerno manj, ker je bilo Nemčiji češkoslovaško gospodarstvo v vojni neizogibno potrebno ter ga ni smela uničiti in zavezniški so ji kot taki v mejah možnosti tudi prizanašali. Seveda, bila je tudi vojna škoda, zlasti na Moravskem. Češkoslovaška je prijavila vojne škode za 780 milijard Kč. Vendar je bilo drugod mnogo huje!

Po vojni je bil za Češkoslovaško najtežji problem izselitev Nemcev in Madžarov iz njenih obrobni predelov. Gre za okoli 4 milijone ljudi. Država je izvedla preseljevanje in priseljevanje metodno in v največjem stilu. Zaradi tega se je silno spremenila struktura zemlje. Gostota prebivalstva se je znižala povprečno za 20% na kv. km. Število prebivalstva se je zmanjšalo za 25% v primeru z letom 1938 ter ga je sedaj v celoti 8.800.000. Glede na pregrado naseljenost, pomeni ta odselitev tudi znatno olajšanje. Iz notranjosti je obratno preselila v obrobne predel 1.500.000 ljudi iz Slovaške 130.000. V industriji je izguba zaradi izselitve Nemcev že prilično izravnan, manj ka pa v poljedelstvu okoli 350.000 delavcev in v obrti približno 300.000. Manjkajo zlasti stari steklarji, ki se najteže dajo nadomestiti. Sicer se bo primanjkljaj obrtnikov kmalu izravnal s smotnejšo ureditvijo razmerja med industrijo in obrti. Dvoletni plan se mora zelo baviti z vprašanjem pravilne naselitve obrobni pokrajin.

Vendar se brdiko čuti primanjkljaj poljedeljskih delavcev. Celo država se peča s tem vprašanjem. Skrb za obdelovanje zemlje in zlasti za spravo letine je naravnost ogromna. Tudi tam se popisujejo prostovoljne delovne brigade, ki so se dobro izkazale. Za letošnje leto, da ne bodo zado-

stovale brigade, da bo treba prirediti k delu vojsko in šole. Pozivajo se uradniki, da prebijajo svoj dopust na koristen način na kmetih pri delu. Vendar pa iščejo tudi drugih potoev za pomoč poljedelstvu. Proučujejo se izgledi komasacije premajhnih posestev, ki ne zapolnjujejo dovolj svojih lastnikov. Zlasti pa se trudijo organizirati intenzivno mehanizirano delo v poljedelstvu in zadržati beg z dežele. Končno obstoja načrt naseliti nekaj Bolgarov in Italijanov. Tudi v tem pogledu so dosegli večji uspeh, kakor je svet pričakoval.

III.

Mnogo je doprinesla h konsolidaciji gospodarskih razmer tudi ureditev valutnih in finančnih razmer po osvoboditvi. Dosegli so čvrsto stabilizacijo valute, ki je zlasti veliko olajšanje trgovini z inozemstvom in temelji za uspešno socialno politiko. Nemci so zapustili v zemlji 4 valute. Vlada je izdala 19. 5. 1945 uredbu o plačilnih sredstvih in z dekretom predsednika z dne 19. 10. 1945 je bila uvedena zopet češka krona kot državni plačilno sredstvo. Za prejšnjo češkoslovaškega gospodarstva navajam naslednje podatke državnega statističnega urada.

Nemci so zapustili v zemlji maja 1945 obtok 93.979.000 Kč. proti 14.136.000 Kč l. 1938. Denarne vloge so znašale maja leta 1945 120.883.000 Kč. Notranji državni dolg je bil 30. 9. 1945. 78.592.000 Kč. Index cen se je povišal od marca 1939 od 100 na 164,7 v maju 1945. Medze so se povišale v istem času od 100 na 165,2. Nemško vezano gospodarstvo je omogočalo relativno ravnotežje v gospodarstvu in socialnih prilikah prebivalstva zlasti s stabilizacijo razmerja med cenami in mezdami, kar onemogoča inflacijo.

Vlada Češkoslovaške je sicer prevzela obveznosti Reicha na svojem ozemlju, toda sklenila je reducirati kolikor mogoče državni dolg in razvednotiti v gotovi relaciji zlasti premoženje, pridobljeno v vojni. Sklenila je storiti to s trilateralnim zvišanjem cen in mezd v primeru z letom 1939 (s podvojitvijo cen v primeru s stanjem ob koncu vojne maja 1945). Iz višjih prejemkov bo laže zvišala amortizacijsko kvoto državnega dolga. Dolg bo zmanjševala z davkom od prirastka cen in z davkom od premoženja. Zaradi relativno visokih mezd in dohodkov za časa vojne so se akumulirali znatni kapitali. Z blokada denarnih vlog se je preprečil enostranski nakup blaga, ki je primanjkovalo; ljudje so bili prisiljeni iskati zaslužek in spraviti blago, ki so ga zadrževali, na trg. Vse te mere valute reforme sicer nekateri ekonomisti osporavajo, čeprav se so komaj vsi politični faktorji strinjali z dvigom cen, seveda vsak z drugačno utemeljitvijo.

Blokirane vloge so veliko vprašanje za češkoslovaške finance in narodno gospodarstvo. Kot poslednji člen valutnih in finančnih zakonov je ustanovljen Likvidacijski valutni fond, ki ima nalogo zbirati sredstva za uspešno izplačevanje blokiranih vlog, neodvisno od finančnega ministrstva. Sredstva bo črpal iz dotoka razpoložljivega denarja tozadevnih denarnih zavodov, ki se bo rabil samo v te namene. Nadalje se bo stekal v ta fond denar iz davka od premoženja in prirastka na vrednosti, ter od izkupička za konfiscirana premoženja. Premoženijski davek je do sedaj že prinesel 20 milijard Kč in pričakuje se še dotok kakih 15 milijard. Sem bodo spadala tudi reparacijska plačila in terjatve proti Nemčiji in Madžarski. Za primanjkljaj fonda pa bodo izdali obligacije. Računajo, da bo ta primanjkljaj Likvidacijskega valutnega fonda znašal okoli 125 milijard Kč. Dolžnik bo fond in država bo dajala dotacije na fond za pokritje prevzetih, še ne poravnanih obveznosti.

Važna je tudi institucija Intervencijskega fonda za doplačevanje na cene blaga, ki je predmet obče porabe, da se vzdrži nizka raven cen. Finančno ministrstvo plačuje v ta fond okoli 300 milijonov Kč. mesečno.

Finančni minister dr. Dolanec je izjavil dne 12. 6. t. l., da je češkoslovaška krona popolnoma stabilna in da ni več potrebe nikak ukrep finančnega ministrstva v valutne svrhe.

IV.

Na kratko se bom dotaknil nacionalizacije važne industrije. Z dekretom prezidenta republike št. 101 z dne 24. 10. 1945 je velik del industrije postal »narodno podjetje«. Številno nacionaliziranih podjetij stalno raste. Relacija s zasebnimi, zadružnimi, občinskimi in konfisciranimi podjetji, glede katerih še ni odloka, se razvija iz naslednje statistike:

v zadnjem četrtletju 1946 je bilo zaposlenih v nacionalizirani industriji 617.982 oseb in v nenacionalizirani 346.046 oseb. Dočim jih je delalo v prvem četrtletju 1946 v nacionalizirani industriji 566.050 in v nenacionalizirani 409.095 oseb.

Blava je prodala nacionalizirano industrijo v zadnjem četrtletju 1946 za 22.10.412.000 in nenacionalizirano za 11.944.772 Kč. dočim je prodala v prvem četrtletju 1946 nacionalizirano za 11 milijard 258.165.000 Kč. in nenacionalizirano za 8.798.051.000 Kč. Statistični podatki se ticejo le čeških zemelj in t. j. v njih vsebovana živilska industrija.

Vrši se silen pritisk za čim višjo produkcijo, za čim manjšo število administrativnega osebja. Težnja je, da se pride v industriji zopet do relacije izpred vojne, ki je znašala 10% administrativnega osebja napram 90% delavcev. Minister za zunanjo trgovino Ripka je ustanovil poseben urad za pritožbe v pogledu kvalitete, produkcije in strokovne opreme in dostavljanja blaga.

Napredek produkcije v letu 1947 se najpolje vidi iz statistike Državnega statističnega urada, glede davčnih vpilov, in prvem četrtletju 1947. Inkaso na davkih iznaša 11 milijard, t. j. za 2,8 milijard Kč. več kakor se je pričakovalo v smislu proračuna. Češke zemlje so dale 9 milijard Kč. in Slovaška 2 milijardi Kč.

Narodni dohodek za 1946 se je predvideval s 140 milijardami, pa ga je bilo 155 milijard. Leta 1947 ga bo 188 milijard, dočim se je predvideval s 160—170 milijardami.

Ustanavljajo se popolnoma nove industrije, ki so proračunane skoraj v celoti ali v znatni meri na izvoz, kakor celofanska in zlasti zdravilska. Stremijo za tem, da bi zavzeli v zdravilski industriji mesto Nemčije s katere bodo konkurenco v splošnem resno računajo. Gotovo je to tudi vplivalo na tesnejšo povezanost s slovaškimi državami, zlasti s Sovjetsko zvezo. Tozadevne pogodbe podpisajo silen razmah industrije. Vir češkoslovaškega bogastva so industrije, kjer ima ta država privilegij, deloma celo monopolistično stališče, n. pr. piva, sladkorja, tekstila, metalurgije, steklarstva. Stalno se veča površina zasejana s sladkorno peso. Leta 1947 so zasadii sladkorno repo na 160.607 ha ter se pričakuje pridelek 88.465.322 q. Za pridelek sladkorja na enem ha zasejanem s sladkorno peso se dobi v inozemstvu 90 q. pšenice moke ali 25 q. riža ali 6 q. masla. Lanj je iznašal izvoz sladkorja cca. eno milijardo 200.000 kg. Zato imenujejo Čehi sladkor belo zlato. To vse donosa milijarde deviz. V toliko oni laže obnavljajo gospodarstvo kot drugi.

Mimogrede omenim, da se na Slovaškem ogromno dela. Iz gospodarskih razlogov, radi surovin, pogonske sile, prostora in delovne sile se gradi na Slovaškem industrija na veliko. Prenašajo se tudi mnogi obrti iz Češke na Slovaško.

Nacionalizirana češkoslovaška industrija ne dela razlike med Češko in Slovaško. Teži le za čimvečjo in smotnejšo produkcijo. Stari zasebni industrijalci na češkem ozemlju pa niso želeli konkurenca na Slovaškem in so smatrali, da je pravilno, da ostane Slovaška pretežno poljedeljska zemlja.

V.

Vse ogromno delo obnove pa se vrši v okviru dvehletnega plana za leti 1947 in 1948, ki je bil sestavljen jeseni 1946. Dvehletni plan ima nalogo dvigniti češkoslovaško gospodarstvo na 110% ravni, ki jo je imelo v zelo uspešnem letu 1937. Po tisoletni okupaciji in vojni in odselitvi ozemlja, ki je bilo najbolj industrializirano, vsekakor smel eksperiment. V okviru plana so bile za obe leti sklenjene investicije v znesku 69,88 milijard Kč. Na za-

Dr. V. Rapotec

(nadaljevanje na 4. strani)

V Sloveniji - bodo pridelovali sladkor

V petletnem planu Jugoslavije je predvideno silno povečanje produkcije sladkorja. Leta 1951 bo znašala količina domačega sladkorja, ki bo namenjen notranjemu trgu, 19.300 vagonov napram 9—10.000 vagonov pred vojno. Kvota za osebo se bo povečala od predvojnih 6 kg. na 12 kg.

Tudi v Sloveniji se bo krepko razvilo pridelovanje sladkorne repe zlasti v okrajih Dolnja Lendava, Murska Sobota, Radgona, Ptuj, Ljutomer, Maribor, Okolica, Slovenska Bistrica, Konjice, Celje, Kolpa, Krško in Ljubljanska okolica.

Prvi poskusi so se prav dobro obnesli. Letos pa se je odločilo nad 1000 kmetovalcev v Podravju ter v mariborskem in celjskem okolišu za sistematično gojenje sladkorne repe. V planu je, da bo leta 1951 zasajenih s sladkorno peso 6.000 ha zemlje v Sloveniji. Za sedaj bodo pridelovalci oddajali peso obstoječim tovarnam, toda v času petletnega plana bo postavljena prva slovaška tovarna sladkorja ali pri Vržeju ali pri Ormozju, ki bo lahko predelala v sladkor ves pridelek sladkorne repe v Sloveniji.

Laniko recimo, da se začne, nova doba za pridelavce krmne, ki tvorijo komaj 1/100 pridelane površine v Sloveniji.

Pridelovanje sladkorne pese pomeni bogastvo. Lanika 1 ha zasajenega s pšenico je znašal v Sloveniji povprečno 1100 q. po podatku statističnega urada leta 1946. Češkoslovaška statistika pa je izračunala, da je donos sladkorja na 1 ha sladkorne pese enak po vrednosti 90 q. pšenice moke, oziroma 25 q. riža, 13 q. zrn kave ali 6 q. masla. Gre torej za mnogokratnik donosov pšenice na isti površini. Glede na padavine na področju, ki je določeno za pridelovanje sladkorne pese, se smatra, da je zemlja še prikladnejša za sladkorno peso kot Vojvodina. Pričakuje se pridelek 210,9 q. sladkorne pese na 1 ha, dočim je na Češkem povprečen donos 332 q.

Pri tem pa je za pridelovanje sladkorne pese ogromnega pomena za živinorejo in prašičerejo. Odpadki repe se predelujejo v rezance (cca. 60% sadu), melaso, gnojila itd. Tako bo sladkorna pesa zelo oplođila tudi živinorejo, prašičerejo in mlekarstvo. — Eminenten gospodarski interes je na dlani.

Poljska zunanja trgovina

Poljska je bila pred vojno aglorna država, ki je imela veliko v splošni razviti bogato industrijo. Danes ji je priključena vsa slovaška, kar je povečalo v veliki meri industrijski potencial nove države. Zaradi tega je nastala bistvena sprememba v gospodarski strukturi te države, ki je vplivala na njeno povojno zunanjo trgovino. Nova gospodarska politika, ki obstaja predvsem v načrtu industrializacije države in s preorientacijo gospodarstva na intenzivno kmetijsko in industrijsko kulturo, je morala nujno vplivati na zunanjo trgovino.

Pred vojno sta bili Nemčija in Anglija največji dobavitelji poljskega blaga; ti državi sta prevzemali okoli 40% celotnega poljskega izvoza. Med letoma pa so bili na prvih mestih Nemčija, Anglija in ZDA.

Vojni je stopila na prvo mesto Sovjetska zveza, ki je bila udeležena leta 1945 z več kot 90% na celotni poljski uvojni trgovini. Vendar ne moremo smatrati to razmerje za normalno, ker gre za prvo pomoč po osvoboditvi, ko je bilo treba spraviti v tek produkcijo komaj osvobojene države. Le 1946 je Poljska uvozila iz SZ za 98 milij. dolarjev blaga (po uradnem tečaju 1 dol. 100 zlotov), kar preustavlja 70,3% vsega poljskega uvoza. Izvozila pa je SZ za 66 milij. dolarjev (49,6%).

Anglija je izgubila vodilno vlogo v poljski zunanji trgovini, ker je Poljska prenehal izvažati produkte, za katere je bila Anglija pred vojno največji odjemalec. Med drugim je bilo izvoženih letno iz Poljske pred vojno 1,7 milij. ton lesa in lesnih produktov, ki jih je Anglija prevzemala skoraj polovico. Leta 1946 je Poljska potrebovala les za svojo obnovu. V Anglijo so se izvažali poleg lesa še hrana in poljedeljski proizvodi, ki jih današnja Poljska ne izvažava več. Tako je Anglija prevzemala od Poljske celotni izvoz slanin, polovico izvoza jaje in masla.

Značilno je, da je danes na drugem mestu poljske zunanje trgovine Švedska s 24.227 milij. dolarjev pri izvozu in 20.029 pri uvozu. Gre za dobave, ki so nujno potrebne za izvedbo poljskega

programa industrializacije in za odgovarjajoče protidajave v poljskih surovinah.

V celoti je bila razdeljena poljska zunanja trgovina v povojni dobi kakor sledi:

(v milij. dol.)	uvoz	izvoz
1945	34,1	37,8
1946	138,8	133,1
1947 (I. tromesečje)	32,2	39,5

Rednost je preračunana na podlagi tečaja (1 dol. = 100 zlotov). Pri uvozu so upoštevane samo komercialne dobave in ne povojna pomoč UNRRE, reparacije itd.

Poljska uvažava vsakovrstne industrijske produkte, kot izvoznik pa nastopa predvsem na evropskem trgu kot največji dobavitelj premoga. Ze leta 1946 ga je izvozila 14,4 milij. ton. Računajo, da bo izvozila leta 1947 po planu 22 milij. ton. Poleg premoga je izvozila Poljska l. 1946 še 378.738 ton cementa, 26.076 ton soče, 18.855 ton cinka, 7.449 ton pločevine, 9.150 ton sladkorja in tekstilne produkte v mnogo večjih količinah kot pred vojno. Za leto 1947 računajo na izvoz 100.000 ton sladkorja.

Svicaški gospodarski krogi so mnenja, da bo vrednost letošnjega poljskega izvoza dosegla 3000 milij. dol., kar predstavlja samo protivrednost izvoza premoga, če vzamemo ceno na svetovnem trgu 22.000 milijonov dolarjev.

Razvednotenje italijanske lire

Italijanska vlada je sklenila zvišati paritet dolarja od 225 na 350 lir. Minister za zunanjo trgovino Merzagora je ob tej priliki izjavil, da pričakuje vlada, da bo zmanjšanje razlike med uradnim in privaatnim tečajem povečalo izvozno zmogljivost in s tem zagotovilo italijanskemu narodnemu gospodarstvu več deviz za uvoz potrebnih surovin.

Italijanski izvozniki, ki so vezani na o.č.a.o. državi 50% izkupička v devizah, so zahtevali že delj časa, da se lira uradno razvednoti. V zadnjih mesecih neprestnega dvigovanja notranjih cen in ko je na drugi strani padel privatni tečaj deviz od 100 na 800, so začeli izvozniki plasirati blago na notranjem trgu. Znak te preorientacije od zunanjega na notranji trg je bilo zmanjšanje italijanskega izvoza. Izvozniki, ki je prej reaniziral na izvožen blago 612, kar je sredina med privatnim tečajem 1000 in uradnim 225 in ki je pred razvednotenjem dobil zaradi padca svobodnega tečaja samo 512,50 (800 + 225 : 2), je rajši plasiral blago na notranjem trgu, ki je nudil višje cene.

»24 Ore« priznava, da pomeni razvednotenje lire darilo vlade nekaterim trgovskim krogom. Gospodarski in finančni krogi smatrajo, da bo posledica korekture uradnega tečaja lire novo in občutno povečanje življenjskih stroškov; ker bodo cene uvoženega blaga višje in zato korak naprej v inflacijo. Ne izključuje se možnost, da je bilo razvednotenje izvršeno na pritisk ameriških oblastí kot prvi korak k stabilizaciji razmer na italijanskem denarnem trgu.

To je že četrto razvednotenje lire od konca vojne. Takoj po premirju je bil določen tečaj lire napram dolarju 1 : 100 (predvojni tečaj je znašal 1 : 19). V februarju 1946 je bilo razmerje po višano na 1 : 225. V začetku tega leta pa je bil določen za ameriško in britansko vojaško osebje ter turiste srednji tečaj med 225 in takolimenovanim izvoznim tečajem.

Ameriški kapital v italijanskem gospodarstvu

»Noveje vremen« prinaša članek o ameriškega ameriškega kapitala za italijansko industrijo. Predvsem se zanimajo ameriški gospodarski krogi za energetske gospodarstvo Italije. Demice velikim aruzo, kakor so Soc. Idroelettrica del Piemonte, Soc. Adriatica d'Electricita in druge so prešle v znatni meri v ameriške roke. Največje italijansko električno družbo severne Italije — upravljajo ameriški državljani William Rodgers Herd, Kennet Boynton in George Avetoli. Tudi v drugih skupinah italijanske industrije je opaziti prodiranje ameriškega kapitala. »Corriere della Nazione« poroča, da je delniška družba Ansaldo poslala v ZDA delegacijo, ki se pogaja za odstop dela naprav ameriškim finančnim grupam.

V tekstilni industriji kaže veliko aktivnost tvrdka Anderson & Clayton, pri kateri je interesiran današnji namestnik državnega tajnika ZDA Clayton. Ta tvrdka, ki se bavi z izvozom bombaža iz Texasa, je kupila še za časa vojne solidne pakete delnic največjih družb tekstilne industrije Lom-

bardije, Ligurije in Venecije.

Članek konča z ugotovitvijo, da je primer Italije zelo poučen, kar kaže, kam vodi politika. Ki ne bazira na razvijanju narodnega gospodarstva, temveč na takolimenovani pomoči ZDA. Taka politika vodi Italijo v izgubo njene gospodarske in zaradi tega tudi politične samostojnosti.

Stanje flote družb Finnare

»24 Ore« je objavil podatke o sedanjem stanju flote družb, ki jih kontrolira Finnare. V oklepaju je navedeno stanje na dan 10. junija 1940.

ITALIJA: 13 ladij (36) s skupno tonažo 139.098 Brt (444.774) in 1337 uslužbencev (1384).

TRZASKI LLOYD: 14 ladij (71), 109.100 Brt (594.132), 1726 uslužbencev (1850).

ADRIATICA: 6 ladij (41), 27.460 Brt (137.886), 740 uslužbencev (889).

TIRRENIA: 11 ladij (53), 38.942 Brt (156.005), 725 uslužbencev (846).

ITALIJA gradi pet motornih 9000 tonskih ladij, torej skupaj 45.000 Brt.

TRZASKI LLOYD bo popravil že dvignjeno ladjo »Gradiaca« — 13.870 Brt. TIRRENIA ima v popravilu 6 motornih ladij s skupno Brt tonažo 16.058 ton.

ADRIATICA pa gradi motorno ladjo z 9000 Brt in obnavlja štiri motorne ladje s skupaj 9.540 Brt.

Flota, ki jo kontrolira Finnare ima torej sedaj 44 enot s skupno Brt tonažo 314.600 ton in bo imela, ko bodo končali nove gradnje, oziroma popravila 61 ladij s 408.068 Brt.

Zboljšanje življenjskega standarda v CSR

Zelo važen cilj češkoslovaške dvestetke je zboljšanje življenjskega standarda. Dosegli so že znatne uspehe. Na trg prihaja čedalje več blaga, ki je bilo do sedaj racionirano. Obenem se opaža večji dotok vlog v denarne zavode.

Indeks cen predmetov nujne potrebe pri delavskih družinah je pačel od 313,1 marca na 297,5 aprila in 296,4 maja t. l. Pri uradnih družinah je padel indeks od 293,5 na 281,8 in 281,0.

Indeks cen na debelo v istem času znaša 300,4, 294,4 in 295,4.

JESENSKI velesejmi v Pragi

Od 5. do 14. septembra bo v Pragi jesenski velesejem. Uradno bodo zastopane Belgija, Jugoslavija, Holandska, Poljska, Sovjetska zveza, Romunija in Švica. Druge države bodo zastopale posamezne tvrdke.

DRUGE VESTI

Svetovna produkcija bombaža. Revija »Cotton« ceni svetovno produkcijo bombaža za leto 1946. 47 na 21.500.000 bal. V lanskem sezoni so pridelali 20.650.000 bal. To so najmanjši prideki v zadnjih 23 letih; povprečna produkcija pred vojno je znašala 31.000.000 bal letno.

V ZDA se je zmanjšala ralna vrednost medz. Ministrstvo dela ZDA je objavilo podatke iz katerih sledi, da se je skupna moč mezd v državi zmanjšala napram letu 1939 za 30 odstotkov.

Federal Reserve Board poroča, da se je indeks cen blaga na debelo povišal v zadnjem tednu pred 26. julijem na 150,6 napram 150,3 v prejšnjem tednu in 124,1 v istem razdobju leta 1946. Za poljske pridelke je indeks 182,0 proti 182,4 in 157,3, za hrano 167,1 proti 168,0 in 140,7, za o. sta e produkte pa 133,7 proti 132,9 in 108,6.

Promet v lukah Gdinja in Gdansk. Promet v lukah Gdinja in Gdansk je znašal letos več kot 1 milijon ton mesečno, kar predstavlja 70 odstotkov predvojnega prometa. Obnovili so 63 odstotkov pomolov in operativne obale in 34 odstotkov naprav za tvorjenje blaga. Obnova prometne kapacitete obeh luk je omogočila, da je mogla Poljska obnoviti trgovinske odnose s 27 državami in skleniti pogodbe z 20 državami. Od konca vojne je prispelo v Gdansk in Gdinja 7500 parnikov. — (FAP)

Veliki dobički v petrolejski industriji. Svetovna produkcija petroleja je sedaj na rekordnem nivoju. Povpraševanje je stalno naraslo. Do sedaj objavljene bilance najvažnejših petrolejskih družb kažejo, da so dohodki in dobički zelo porasli. Anglo-Iranian Oil Co. je zaključila ro. s'ovno l'eto 1946 s čistim dobičkom 9,62 milijonov funtov proti 5,79 milijonov v letu 1945.

VESTNIK

Slovenskega gospodarskega združenja

Slovenskim
gospodarstvenikom!

Zamisel, da bi se ustanovila v Trstu organizacija, ki bi povezala vse slovenske gospodarstvenike mesta in njegovega ozemlja, se je porodila in začela dobivati vidnega izraza že jeseni 1945. Inicijatorje so pri osnovitvi te organizacije vodile sledeče osnovne misli: vzpostavitev in ojačanje gospodarskih pozicij, ki jih je slovenski živelj v Trstu in ki jih je uničila nasilna politika predvojnega Italije, jačanje gospodarskih zvez Trsta z naravnim in srednjeevropskim zaledjem ter dajanje vsakovrstne moralne, strokovne in druge podpore včlanjenim gospodarstvenikom.

Pravljajna dela je kronal ustanovni občni zbor dne 24. 11. 1946, na katerem je bilo Slovensko gospodarsko združenje ustanovljeno in sprejeta pravila, ki naložajo vsakokratni upravi pravobne naloge, ki se v glavnem krijejo z že omenjenimi osnovnimi misli ustanoviteljev.

V teku dosedanjega obdobja si je SGU, ki je priznano po tukajšnjih oblasteh in s odno registrirano, po svoji izvoljeni upravi prizadevalo, da bi uresničilo cilje, ki si jih je zadalo, in izvrševalo naloge, ki mu jih določajo pravila. Borč se s težkocami stvarne in tehnične narave je dosegel na desetih sejah izvršnega ter sedmih rednih in eni izredni seji upravnega odbora reševale tekoče probleme. Navezalo je stike z inozemstvom, ki so že obrodili in od katerih si še obetamo dobrih sadov. Po ožem kontaktu združenja z različnimi konzorciji so bili člani oskrbljeni z različnim potrošnim blagom po nizkih cenah in gre prizadevanje za tem, da se ta oskrba še razširi. Preko svojega urada pa je združenje dajalo članstvu, ki se je te pravice posluževalo, razno pravno pomoč z nasveti, sestavljanjem vlog in obravnavanjem intervencij.

Korist, ki jo združenje prinaša, morda ni jasna vsakemu članu na prvi pogled. Toda vsakomur, ki se zave, da kaj pomeni organizacija, mora biti jasno, da se dajejo važni cilji, kakršna je na primer vzpostavitev slovenskih gospodarskih pozicij v Trstu, doseči ne samo z individualnim uveljavljanjem, ki je vsekakor tudi potrebno, nego predvsem s krepko poveravo vseh prizadevalcev, vsakdo pa se mora tudi zavedati, da se v razmerah, v kakršnih živimo, ti cilji ne dajo ostvariti takoj.

Da bi moglo združenje učinkovite z vidnejšim uspehom izvrševati svoje naloge, je poleg dela uprave tudi še nujno potrebno:

1. Da se vsi tisti pripadniki trgovskega in obrtnega stanu slovenske narodnosti, ki stoje danes še ob strani v članjo v združenju SGU je na tržaškem teritoriju edina slovenska nepridobitna ustanova, ki zasleduje gospodarske cilje; zato je narodna dolžnost vsakega slo-

venskega gospodarstvenika, da združenje podpre s tem, da postane njegov član.

2. Da člani vestno izpolnjujejo članske dolžnosti, med katere spada v prvi vrsti plačevanje članarine. SGU ni priobitnega značaja in se vzdržuje samo iz pripevkov svojih članov; neredno plačevanje članarine bi pomenilo ogražati sam obstoj združenja.

3. Da se člani v vse večji meri poslužujejo članskih pravic in se v svojih gospodarskih zadevah obračajo na urad združenja zaradi pravic in druge pomoči.

4. Da se člani v večji meri povežejo med seboj s tem, da se po sekcijah bolj pogosto sestajajo in obravnavajo probleme svojega stanu, nato pa svoje zaključke iznašajo pred urad ali upravo združenja, ki bo sta ukrenila, kar bo treba.

Na ta način bo ustvarjena tudi med članstvom in upravo večja povezanost, ki je zaželena in potrebna. Temejšim stikom med nami bo končno služila tudi naša rubrika v »Gospodarsku«, ki so nam jo prihranili izdajatelji tega edinega slovenskega gospodarskega lista v Trstu, za kar se jim na tem mestu zahvaljujemo.

Tajništvo SGU

Važno za uvoznike

V zvezi z zadnjimi poviškimi p'ac v Italiji je italijanski ministrski svet sprejel nedavno sklep, da se taksa na uvozna dovoljena poviša od 5 odst. na 10 odst. od faktorne vsote.

Po obzavi v italijanskem uradnem listu je pričakovati razširitev odloka tudi na območje ZVU v Trstu.

Na to se uvozniki izrečno opozarjajo s tem, da pri sklepanju pogodb že sedaj računajo s poviškimi.

Mezde in plače

V uradu združenja je pridelan na vpogled medna pogodba z dne 11. 7. 1947, tičočna se iriustrijskih nameštencev. Pogodba veja že od 1. 6. 1947.

Kar se tiče obrtnega sektorja, so pogajanja za ureditev mezo še v teku.

Velesojem v Pragi

Od 5. do 14. septembra 1947 bo v Pragi velesojem. Kdor želi obiskati, naj si pravočasno oskrbi redni pošni list in brezplačni češkoslovaški vizum.

Podrobne informacije dobite v pisarni združenja.

Članske izkaznice

Članske izkaznice s pravili so članstvu na razpolago v pisarni združenja. Kdo izkaznice ne dvigne osebno, mu jo o približno izroči naš inkasant.

Drva in premog

Člani, ki se želijo oskrbeti z drvmi in premogom za zimo, naj prijavijo količino za svoje osebne potrebe v pisarni združenja v ulici F. Filzi 10-I. do 31. avgusta 1947.

„CITRUS“

Vsakovrstno suho in sveže sadje in deželni pridelki

UVOZ-IZVOZ

TRST, ulica Torrebianca 27

Telefon št. 4467

Telegr. naslov: Agrucitrus

(Nadaljevanje).

Nova ekonomija
Češkoslovaške

htevno raznih panog so se naknadno dovolile še investicije v znesku 5.997 milijard Kč. To se je zgodilo deloma zaradi skoka cen, zlasti tudi glede surovin v inozemstvu, in zaradi ugotovitve, da je narodni dohodek, ki je bil podlaga kalkulaciji dvehletnega plana, znatno višji, kakor je bilo predvideno. Plan se izvršuje eksaktno. Mesečno objavlja Državni statistični urad natančne podatke glede uspeha vseh panog gospodarstva glede na plan. Vse tisk, vsa javnost brez razlike orientacije, budno spremlja potek produkcije po planu. Zdrava in zelo stroga kritika se koristno uveljavlja, ker je plan vsedržavna zadeva. Natančno se analizirajo neuspehi in se popravljajo.

Pregled uspehov plana v prvi polovici leta 1947 kaže popoln uspeh. V zadnjem mesecu slovaška za čudo čudo prednjači z doseženimi uspehi.

Najmanjši uspeh izkazujejo gradbe, ki sicer po vsem zapadnem svetu zastajajo za naerti.

Plan ima namen pripraviti podlago za bodoče daljše in obsejnejše plane. Brez dvoma je Češkoslovaška po svoji centralni evropski legi znatno doprinešla za princip planiranja, zlasti na skeptičnem zapadu.

Bo še prilika za natančnejše in obsejnejše podatke o izvrševanju dvehletnega plana. Vzlic znatno ugodnejšim predpogojem kot drugod, se moramo diviti izredni produktivnosti, sposobnosti in disciplini tega naroda, da tako uspešno in smotno izvaja obnovo pri tolikih težkočah.

Trst je zelo navezan na bogato češkoslovaško zavezo. Mora pa se zavedati, da je Češkoslovaška ena, da pa ima celo vrsto zhodov na morje, kakor naveda in z resno skropo J. P. v »El Mare« z dne 6.4.1947 št. 12 v članku »La Cecoslovacchia alla ricerca di nuovi sbocchi marittimi«. Omenja Gdynjo, Gdansk, Szczecin, Hamburg, Antwerpen in Rotterdam. Ugotavlja celo, da je »Češkoslovaška Dunavska Plovba« nabavila 3 norveške parnike po 2200 ton za kombinirano linijo Dunav — Crno morje — Turčija — Grška — Sirija Palestina — Egipt. Pri tem pisec jugoslovanskim luk niti ne omenja.

Skoda bi bilo, če bi si Trst kvaril šanse zaradi tujih interesov, ki nimajo ničesar skupnega z njegovimi koristmi.

IZVOZ-UVOZ

Na mednarodnem trgu vlada živahno zanimanje po jugoslovanskem saju in sociju, ki je znano zaradi dobre kvalitete, velike vsebine sadkora in vzdržljivosti pri prevozu. Od konca vojne je izvozila Jugoslavija znatne količine tega blaga, letos pa so izgledi še boljši. Jugoslovanski izvozniki so zaključili znatne količine s Svico. CSR in Trstom. V teku so pogajanja z drugimi državami, predvsem Anglijo in Belgijo.

Zavezniška vojaška uprava, nanašni odloček je izdala ukaz, na osnovi katerega se izdelki, ki prihajajo iz cone B, pri uvozu podvrženi plačilu proizvodnega davka, ki velja za podobne izdelke v Italiji in tudi na področju cone A.

TRŽNI PREGLED

TRST

LES

Smrekovina in jelovina za kub. meter f.c.o. skladišče grosista: »tombante« Lir 27.000.—; bukovina Lir 25.000.—; vezane plošče 10 mm kv. m Lir 16.000.—; hrastovina Lir 30—32.000.—.

Uvoz jugoslovanskega lesa izdatno vpliva na cene lesta, ki ni dosegel višine, ki je zabeležena na italijanskem tržišču.

VINO

F.c.o. skladišče grosista za liter brez carine: Vipava Lir 81.— 86.—; Brda Lir 86.— 91.—; Konejano Lir 87.— 92.—; Puglia Lir 82.— 87.—; Romagna Lir 76.— 80.—; Istra Lir 150.— (carina vključena).

RAZNA ŽIVILA

F.c.o. skladišče grosistov za kg: Sir Gorgonzola Lir 770.—; Furlanski sir Lir 855.—; ovčji sir Lir 950.—; Ementhal Lir 950.—; Slanina Lir 930.— 980.—; gnjat Lir 1.200.— 1.380.—; salama furlanska Lir 1.500.—, ogrska Lir 1.630.—; mortadela Lir 1.600.— 1.900.—.

GRADBENI MATERIAL

F.c.o. opekarna uvojenjena, cene za komad maksimirane (med o-

ZIVINA

Povpraševanje po živini za zakol in za delo je živahno. Obstaja težnja po naraščanju cen, vendar je temu protutež precejšnja ponudba posebno manj vrednega blaga, ker so živinorejci zaskrbljeni, kako preživeti živino čez zimo in pomlad ker je pridelek krme zelo slab.

Na splošno ni opaziti občutnih razlik v cenah med različnimi proizvajalnimi središči, kar je sicer značilno za druge poljedelske prvine.

Cene za kg žive teže pri proizvajalcu so bile v drugi polovici avgusta sledeče: teleta za zakol Lir 450.— 550.—; volj Lir 330.— 380.—; krave 300.— 350.—; konji Lir 200.— 220.—; prašiči rejeni Lir 600.— 700.—; Zivina za rejo: volj Lir 450.—; par volov Lir 300—480.000.—; krave Lir 400.—; prašiči 1.000—1.200.—; par konj za težko vožnjo Lir 320—340.000.—, za lanko vožnjo Lir 250—280.000.—.

Ce ne bo izrednih vplivov, ki so odvisni od splošnega gospodarskega položaja, je pričakovati v bodočnosti stalnost cen. Ni pa izključeno, da se bodo cene nekaj znižale pri živini za zakol.

KRMA

Zaradi izredne suše cene krme stalno naraščajo, kar je v zvezi

OLJE

Po nedavnem znižanju cen olja poteka trg v znamenju stalnosti, ker pričakujejo bogato oljčno letino in je zaradi tega povpraševanje normalno. V Južni Italiji so cene za liter na debelo sledeče: Lir 650.— 750.—; v Severni Italiji Lir 950.— 1.000.—; semensko olje Lir 870.— 900.—.

MLEKO IN MLECNI IZDELKI

Cene na debelo za liter ali kg v proizvajalnih središčih Emilije: mleko Lir 50.— 55.—; maslo Lir 1.150.— 1.250.—; gorgonzola Lir 500.— 600.—; parmezan Lir 1.100.—. Cene sira kažejo na stabilnost; pri maslu in mleku se predvideva postopno vihanje.

Na vsak način so cene mleku in mlečnim izdelkom tesno povezane s težkočami živinorejcev pri oskrbi s krmo.

LES IN DRVA

Od 15. do 25. avgusta so južnotirolska tržišča zaznamovala sledeče cene za kub. meter f.c.o. uvojenjeno: jelovina in smrekovina, hodi Lir 16—18.000.—; rezana I. Lir 36—38.000.—; II. Lir 31—33.000.—; III. Lir 25.000.— 28.000.—. Tramo: vi »uso Trieste« Lir 15—18.000.—; celulozni les Lir 9—11.000.—. Mecezen rezani I. Lir 37—40.000.—.

Tržaska borza od 16. do 26. avgusta

VALUTE

	16.8.	26.8.	Min.	Maks.
Funt šterling z.	8,500	8,500	8,400	8,500
Napoleon	5,450	5,750	5,450	5,800
Dolar	635	640	630	640
Francoški frank	220	230	220	230
Svicaški frank	168	172	168	172
Funt šterling papir	1,900	1,800	1,900	1,800
Zlato	910	930	910	930

EFEKTI

	16.8.	26.8.	Min.	Maks.
Ferrovie Meridionali	6,250	5,400	6,250	5,400
Assicurazioni Generali	21,900	18,000	21,900	18,000
Assicuratrice	9,000	9,020	9,000	9,025
Riun. Adr. Sicurtà	7,800	7,000	7,000	7,800
Geolimich	1,900	1,900	1,900	1,900
Littra-Trieste	4,650	4,650	4,650	4,650
Lusino	3,300	3,300	3,300	3,300
Martinioli	1,950	1,950	1,950	1,950
Pr. mada	7,500	7,500	7,500	7,500
Tr. peovich	8,700	8,400	8,700	8,400
Piccole Ferrovie	1,020	1,020	1,020	1,020
Tr. de Tranvai	640	640	640	640
Terni	700	560	700	560
Cantieri Riun. Adriatico	850	850	855	850
Ampela	650	650	650	650
Arr-goni	320	320	320	320
Cementi Isonzo	135	135	135	135
Lavanderia	1,600	1,600	1,600	1,600

BANKOVCI V BAZLU

22 AVGUSTA

	0,56	0,66
Italija	10,40	10,60
Anglija	3,79	3,76
ZDA	1,33	1,37
Francija	58,50	61,50
Belgija	88,—	93,—
Svedska	78,—	83,—
Portugalsko	15,—	15,20
Spanija	11,50	11,80
Avstrija	2,80	3,20
Kan. dolar	3,40	3,60
CSR.	3,10	3,50

klepajem proste cene) opeka 26x13x6 Lir 9.— (13.—); opeka s 4 luknjami 26x13x8 L. 9.— (13,50); strešniki navadni Lir 15.— (16.—).

ITALIJA

ZITARICE

Poročila o slabi letini in vesti, da bo domači pridelek žitaric zadostoval kvejemu go zume, vzpodbujajo naraščanje cen. To se opaza posebno pri žitu, dočim je situacija za druge žitarice ugodnejša. Povprečna cena žita v drugi polovici avgusta je bila na tržiščih Severne Italije Lir 14—15.000 f.c.o. proizvajalec. Najnižje cene so bile registrirane v Veroni (Lir 10.000.— pro kvintal), najvišje v Novari (Lir 18.000.— q.). Za koruzo je veljala povprečna cena Lir 7.000.—, z najvišjo točko v Rovigo (10.000.—), najnižja v Aleksandriji (L. 4.800.—). Oves Lir 5.500—6.000.—. Riž Lir 15—16.000.—.

Govori se o poostrenju ukrepov proti prosti trgovini z žitom in koruzo. Dosedanje izkušnje kažejo, da je akcija pristojnih italijanskih organov zelo pomankljiva in v resnici tudi težka zaradi neenotnega reševanja vprašanja cen in produkcije.

z naraščajočim povpraševanjem živinorejcev. Na tuziših Severne Italije so sedaj cene krme sledeče (za kvintal pri proizvajalcu): seno Lir 3.200.— 3.500.—; otava Lir 2.900.— 3.200.—; lucerna Lir 2.800.— 3.000.—; slama Lir 1.000.— 1.100.—; otrobi Lir 50.— 60.—.

Ni težko prerokovati, da ne bo prišlo do uravnovešenja pred zimo.

VINO

Izgledi za dober vinski pridelek so se vsaj deloma pokazali za neutemeljene. Največja poročila prikazujejo slab potek vremena, ki je odločil ob dozritvi grozja. Te novice so povzročile splošno podražitev posebno finih sort vina, ki so dosegle stopnjo, ki so jo imele prejšnjo pomlad.

Cena običajnega vina (10—11 st.) se suka okoli Lir 60—65.— za liter; fina vina 70—75.—. Bodoči razvoj cen odvisi skoraj izključno od dokončnega kvantitativnega in kvalitativnega vinskega pridelka, posebno pa od donosa južne trtoje, ki se obeta obilen. Vsekakor je verjetno, da bodo tipična vina obdržala visoke cene.

II. Lir 32—35.000.—; III. Lir 24—27.000.—. V Bresciji so veljale sledeče cene za rezani les: bukovina Lir 24.000.—; jesen Lir 29.000.—; oreh Lir 44.000.—; brest Lir 30.000.—; topol Lir 21.000.—. Veliko povpraševanje po celuloznem lesu; mirno drugi sektorji.

Trgovski sortimenti drv, kvintal na debelo: Lir 800.— 900.— v proizvajalnih področjih; druge Lir 1.000.— 1.500.— razmeroma veliko povpraševanje napram srednji proizvodnji.

SEMENA

(Verona) lucerna selekcionirana Lir 18—20.000.— za q.; neselekcionirana Lir 15—16.000.—; detelja Lir 44—46.000.—; inkarnatka Lir 12—13.000.—.

UMETNA GNOJILA

V Novari so bile cene umetnih gnojil dne 21. t. m.:

Amonijev sulfat tit. 20—21 fco skladišče grosista brez vreče 7.500—8.000 lir za 100 kg.

Kačjev cianamid tit. 20—21 v vrečah po 75 kg idem 6.000—6.500 lir za 100 kg.

Superfosfat 18—20 rinfuza 1.100—1.200 lir za 100 kg.

UVOZ «TEHNA» IZVOZ
TRST

Via Fabio Filzi, 17 - telefon 5907 - telegrami: Technalun

Dobavlja za cono «B» in Jugoslavijo vse vrste strojev, orodje in drugi tehniški material.

Dajemo brezplačno strokovne nasvete!

JAKOB VATOVEC NASL.

TRST, Via Torrebianca 19

TRGOVINA NA DEBELO Z ŽIVILI

UVOZ IN IZVOZ

MEHANIČNA
MIZARSKA
DELAVNICA

L. Pangos

TRST, ul. M. D'Azeglio 8
Telefon 90182

UIVOD D. D.

UVOZNI IZVOZNI ZAVOD
TRST, UL. CICERONE 8

Telefon 8000 - 29306 - 5638

„TRANS“ TRIESTE d.z.o.z.

Ul. Valdirivo 31 - tel. 8827

Uvoz in izvoz

Iesa, gradbenega
materiala, strojev